

Μαθαίνοντας Να Αγωνίζεσαι: Η ιστορία μου ανάμεσα στον εργατισμό και τον φεμινισμό

Όταν συνάντησα τον εργατισμό ήμουν 19 χρονών. Ήμουν στην μαχητική βάση του φοιτητικού κινήματος από το πανεπιστήμιο της Παδόβας. Ήμουν νέα κι έτσι ήμουν σιωπηλή και μάθαινα. Θυμάμαι πως σε πολλές συναντήσεις ήθελα να πω πράγματα αλλά ήμουν ντροπαλή κι ανασφαλής και γ'αυτό προτιμούσα να κάνω ησυχία. Οι ηγέτες του κινήματος ήταν γενικά φοιτητές που είχαν ήδη μάθει να κάνουν πολιτική επειδή είχαν μερική προηγούμενη εμπειρία από κόμματα ή πολιτικές οργανώσεις. Σε αντίθεση, εγώ είχα μόνο τα πιστεύω μου σχετικά με την ανάγκη να αλλάξει ο κόσμος για τον θρίαμβο της ισότητας, της ελευθερίας και της δικαιοσύνης.

Η μόνη μου προηγούμενη πολιτική εμπειρία ήταν η συμμετοχή μου σε απεργίες ενάντια στις γαλλικές πυρηνικές δοκιμές στον Ειρηνικό ωκεανό όταν ήμουν 14. Τότε πήγαίνα στο γυμνάσιο "Tito Livio" στην Παδόβα, όπου βρίσκονταν πολλοί λίγοι μαθητές σε απεργία. Σ'ένα σημείο έφτασε ο διευθυντής κι όταν με είδε προσπάθησε να με αρπάξει από το αυτί, λέγοντας "έλα μέσα". Του ξέφυγα και του είπα πως δεν μπορεί να μου απευθύνεται με αυτόν τον τρόπο. Όλοι οι μαθητές που βρίσκονταν σε απεργία τιμωρήθηκαν με το να τους κρατήσουν πίσω στην ακαδημαϊκή πρόοδο λόγω της συμμετοχής τους.

Η δεύτερη μεγάλη εμπειρία που είχα, η οποία με ετοίμασε για μια ζωή πολιτικής δέσμευσης, ήταν να κηρύξω τον εαυτό μου άθεη όταν ήμουν 16. Ζούσα με τους γονείς μου στο Dolo, μια μικρή πόλη ανάμεσα στην Παδόβα και την Βενετία, κι η οικογένειά μου ήταν πολύ θρησκευόμενη (καθολική). Όμως έβλεπα τόση φτώχεια και αδικία γύρω μου ενάντια στην οποία η επίσημη εκκλησία έκανε πολύ λίγα. Η στάση μου, η οποία ήταν ενάντια στον ρόλο της εκκλησιαστικής ιεραρχίας, αποτέλεσε ένα σοκ για τους γονείς μου, αλλά το άντεξαν.

Τελικά, όταν ήμουν 18 χρονών, αποφάσισα να φύγω από το σπίτι προκειμένου να στηρίξω τον εαυτό μου ενώ σπούδαζα στο πανεπιστήμιο, παρόλο που οι γονείς μου ήταν ευκατάστατοι και μπορούσαν να πληρώσουν τις σπουδές μου. Ήθελα να έχω τον έλεγχο της ζωής μου και να ζήσω χωρίς κοινωνικά προνόμια. Πέρασα από πολλές δουλειές, από υπάλληλος σε βιβλιοθήκη έως εμπορική αντιπρόσωπος έργων τέχνης και βιβλιοθηκάρια στο πανεπιστήμιο. Αυτή την φορά οι γονείς μου κλαιγόντουσαν πολύ: από την οπτική τους, η μοναδική τους κόρη (είχα τρεις αδερφούς) ήταν η πιο ανυπότακτη κι έβλεπε την ζωή με έναν τρόπο που ένιωθαν πως θα είχε ως αποτέλεσμα κακουχίες.

Όταν μπήκα στο πανεπιστήμιο της Παδόβας, στην σχολή ανθρωπιστικών επιστημών, το φοιτητικό κίνημα ξεκινούσε. Ήταν ένα σπουδαίο και τεράστιο κίνημα που ήθελε να επανεφεύρει τον τρόπο ζωής μας και την οργάνωση της κοινωνίας, ξεκινώντας από αλλαγές στο πανεπιστήμιο. Δεν μπορούσα παρά να συμμετάσχω στο κίνημα με μεγάλο ενθουσιασμό. Ως φοιτητές ωστόσο, ήμασταν απομονωμένοι από άλλους ανθρώπους, ειδικά τους εργάτες, οι οποίοι εκείνη την περίοδο καταπιάνονταν με τους δικούς τους αγώνες.

Γ'αυτό τον λόγο πήρα μέρος στους αγώνες των μετακινήσεων και των εργατών σε πολυκαταστήματα. Οι χρήστες των μέσων μαζικής μεταφοράς ήθελαν ο χρόνος μετακινήσεών τους να αναγνωρίζεται από τις επιχειρήσεις ως κομμάτι του χρόνου εργασίας τους και όχι ως προσωπικό τους πρόβλημα. Επιπλέον, τα τραίνα που χρησιμοποιούσαν οι εργαζόμενοι ήταν τα χειρότερα απ'όλους τους κρατικούς σιδηρόδρομους: βρώμικα και μόνιμα καθυστερημένα, και χωρίς κανένα σεβασμό προς τους χρήστες τους -για παράδειγμα, αν υπήρχε μια καθυστέρηση κανείς δεν τους ενημέρωνε γιατί, ή τότε θα φτάσει το τραίνο. Οι εργάτες στα πολυκαταστήματα ήθελαν υψηλότερο μισθό και καλύτερες συνθήκες εργασίας, συμπεριλαμβανομένου μικρότερου ωραρίου. Ήταν η συμμετοχή μου σε αυτούς τους αγώνες που με ώθησε να καταλάβω καλύτερα τον ρόλο των εργατών στην καπιταλιστική κοινωνία και να σκεφτώ το πως να καταλάβω αυτούς τους ρόλους.

Αποφάσισα να συμμετάσχω σε ένα σεμινάριο που ο Ferruccio Gambino διοργάνωνε στην σχολή πολιτικών επιστημών, στο οποίο συζητιόταν το Κεφάλαιο του Karl Marx. Ξεκίνησα να καταλαβαίνω την σημασία πολλών εννοιών και κατηγοριών που χρησιμοποιούσε το κίνημα, αλλά που είχαν έως τότε για εμένα ασαφείς έννοιες. Τα πιο σημαντικά πράγματα που έμαθα στην τάξη του Ferruccio για τον Marx, ήταν οι βασικές έννοιες της τάξης, του κεφαλαίου, της εργατικής

τάξης, της εργασίας, της παραγωγικής και μη παραγωγικής εργασίας, της υπεραξίας κλπ, αλλά ανασχηματισμένα με έναν τρόπο που θα μπορούσαν αποτελεσματικά να συλλάβουν όλες τις αλλαγές που παραγόντουσαν από το κεφάλαιο στην ιστορία της κοινωνίας μετά τον Marx, και ειδικά στην κοινωνία στην οποία ζούσα. Η συνεπής ανάγνωση της κοινωνίας που πρότεινε ο Ferruccio ήταν πολύ δύσκολη από την οπτική του ορθόδοξου μαρξισμού που το Κομμουνιστικό Κόμμα επεξεργαζόταν και πρότεινε.

Σύντομα συνειδητοποίησα πως σε αυτό το πλαίσιο υπήρχε μια σπουδαία πολιτική νοημοσύνη να βρεθεί σε συνδιαλλαγή με το παρόν, αλλά επιπροσθέτως και στην κατανόηση του παρελθόντος, και πως η ομάδα Potere Operaio (Δύναμη Των Εργατών) κι ο λόγος τους, παρείχε μια τρομερή εργαλειοθήκη για όλους τους μιλταντιστές στους πολιτικούς τους αγώνες. Και πάνω απ'όλα, αυτή η ομάδα ήταν δεσμευμένη στην δημιουργία μιας οργανωτικής πλατφόρμας όπου φοιτητές κι εργάτες θα μπορούσαν να βρουν έναν χώρο να ενωθούν. Σε αυτή την περίοδο, το μεγάλο πρόβλημα ήταν αυτό το σπασίματος των κοινωνικών φραγμών που δυνατά διαχώριζαν τους φοιτητές από τους βιομηχανικούς και τους άλλους εργάτες.

Ωστόσο, αυτή η επανεξέταση του Marx, παρόλο πανίσχυρη σε σύγκριση με την ορθόδοξη εκδοχή, συνέχιζε να μένει τυφλή προς την πραγματικότητα που βίωναν οι γυναίκες. Έτσι, ο λόγος του Potere Operaio ήταν πολύ αναβαθμισμένος σχετικά με τα νέα εργοστάσια, το νέο ρόλο των εργατών στο σύγχρονο καπιταλιστικό σύστημα, αλλά ήταν πολύ φτωχός σε σχέση με την οικιακή εργασία, τα συναισθήματα, την σεξουαλικότητα, την εκπαίδευση, την οικογένεια, τις διαπροσωπικές σχέσεις, την κοινωνικότητα κλπ.

Δεν μ'αρέσει να μιλάω για τα όρια του Potere Operaio· ως φεμινίστριες το κριτικάραμε και ανταγωνιστήκαμε με αυτό αρκετές φορές για την έλλειψη επίγνωσης του για την κοινωνική συνθήκη και τους ρόλους των γυναικών. Ωστόσο, νομίζω πως οι μιλταντιστές του κινήματος αυτού κάναν ότι ήταν δυνατό για να αυξηθεί η κοινοπραξία των ακτιβιστών και να προσελκύσουν άλλα τμήματα της τάξης, από βιομηχανικούς εργάτες ως υπαλλήλους, από μαθητές λυκείου ως καθηγητές μέσης εκπαίδευσης κλπ. Έκαναν την μαρξιστική κληρονομιά κάτι δυναμικό και χρήσιμο για την ανάλυση και κατανόηση της κοινωνίας στο δεύτερο μισό του 20ου αιώνα, καθώς μάθαιναν σε όλους τους ακτιβιστές βάσης, συμπεριλαμβανομένης εμού, την ικανότητα να χρησιμοποιείς τον Marx χωρίς σεβασμό. Η συμμετοχή μου στο Potere Operaio ήταν περιορισμένη όμως, επειδή ξεκίνησα να συμμετέχω στην αναδυόμενη ομάδα Lotta Femminista (Φεμινιστικός Αγώνας).

Ξεκίνησα να συμμετέχω στο Lotta Femminista όταν ήμουν 22. Στο μεταξύ, είχα μεγαλώσει και μάθει αρκετά, είχα ξεπεράσει την ντροπή μου να μιλάω δημόσια και ήξερα πως ήταν καιρός να δώσω ένα πολιτικό νόημα ακόμα και στις προσωπικές μου επιλογές. Οι προσωπικοί αγώνες που πολλές γυναίκες έδιναν, για το δικό τους καλό και για να αλλάξουν την κοινωνία, χρειάζονταν φωνή και μια ενωμένη δύναμη που θα αύξανε την ισχύ τους. Αυτή η δύναμη ήταν η ανακάλυψη της ταξικής συνείδησης από μεριάς των γυναικών, η οποία θα εξυπηρετούσε ως κινητήρας πολιτικής οργάνωσης για τους πολιτικούς αγώνες τους. Το Lotta Femminista έφερε την εργατίστικη εμπειρία στο φεμινιστικό κίνημα.

Στην βάση αυτών των πολιτικών εμπειριών, αποφάσισα να αφιερώσω την κύρια προσπάθειά μου στο να αναλύσω τις γυναικείες συνθήκες ζωής από την οπτική της πολιτικής οικονομίας, επανεξετασμένης με μαρξιστικούς όρους. Φυσικά, έπρεπε να κάμψω τις μαρξιστικές κατηγορίες υπό το φως της φεμινιστικής εμπειρίας και πολιτικής παράδοσης. Ωθήθηκα να γράψω "Το Μυστήριο Της Αναπαραγωγής" από τις πρακτικές ανάγκες του φεμινιστικού αγώνα. Σε αυτή την προσπάθεια, είχα μεγάλη υποστήριξη από την Mariarosa Dalla Costa και Sandro Serafini (του Potere Operaio), που επιθεώρησαν το βιβλίο κεφάλαιο το κεφάλαιο.

Αυτό το βιβλίο, πραγματικά, μιλά για τα κύρια πολιτικά θέματα που συζητιόντουσαν εκείνη την περίοδο εντός ολόκληρου του πολιτικού κινήματος. Χρειάζόταν να διαχειριστούμε τον δημόσιο πολιτικό διάλογο μέσα στις ομάδες μας, μέσα στο φεμινιστικό και το ευρύτερο κίνημα, φτιαγμένο από φοιτητές και πολιτικές οργανώσεις όπως το Potere Operaio και το Lotta Continua (Διαρκής Αγώνας). Χρειαζόμασταν να διευκρινίσουμε κι εξηγήσουμε, πρώτα απ'όλα στον εαυτό μας κι ύστερα σε όλο το κίνημα, γιατί οι μιλταντιστές χρειαζόταν να πάνε πέρα από τις μαρξιστικές κατηγορίες και με ποιον τρόπο. Για παράδειγμα, με ποιους όρους μπορούσαν οι γυναίκες να

θεωρηθούν εργατική τάξη; Ποιες γυναίκες;

Το Lotta Femminista πάντα ήτανε μια μειοψηφική τάση μέσα στο ευρύτερο φεμινιστικό κίνημα, επειδή οι γυναίκες στο φεμινιστικό κίνημα ήταν αρχικά δικαίως προσεκτικές για οποιαδήποτε πολιτική θεωρία αναπτύχθηκε στις αρρενωπές πολιτικές παραδόσεις. Η ειρωνία είναι πως το ευρύτερο φεμινιστικό κίνημα θα είχε γίνει πολύ ισχυρότερο και πιο εύρωστο αν είχε υιοθετήσει την πολιτική μας πρόταση για “μισθούς για την οικιακή εργασία” (δηλαδή “οικιακή εργασία” συμπεριλαμβανομένης της ανατροφής των παιδιών, φροντίδας κλπ), αντί να υιοθετήσει, χωρίς να το ξέρει, την λενινιστική στρατηγική της πάλης για εργασία έξω από την οικιακή ως μέσο διασφάλισης μισθού για τις γυναίκες. Αλλά ήταν πολύ δύσκολο για τις Επιτροπές Για Μισθούς Για Την Οικιακή Εργασία να βρουνε μια συναίνεση στην πρότασή τους, επειδή οι φεμινίστριες γυναίκες γενικά, θεωρούσαν πως ήταν καλύτερο να απορρίψουν την οικιακή εργασία στο σύνολό της και να φύγουν από τα σπίτια τους.

Σ' αυτή την περίοδο, εμείς οι εργατίστριες φεμινίστριες δεν μπορέσαμε να πείσουμε το σύνολο του φεμινιστικού κινήματος πως η άρνηση της εργασίας πρέπει να καταφερθεί μέσα από μια διαδικασία μισθολογικών διαπραγματεύσεων, ή αλλιώς η οικιακή εργασία θα επιστρέψει με άλλον τρόπο παράλληλα με την εργασία εκτός σπιτιού, για την οποία επίσης αγωνιζόμασταν. Με άλλα λόγια, το φεμινιστικό κίνημα ποτέ δεν συμπεριέλαβε, στο γενικό του πολιτικό πρόγραμμα, τον σκοπό μας για αρχικά απόκτηση κοινωνικής αναγνώρισης της αξίας της οικιακής εργασίας με την απαίτηση χρημάτων για αυτή. Η στρατηγική που οι φεμινίστριες εφάρμοσαν στην οικιακή εργασία ήταν απλά να καλούνε τις γυναίκες να την αρνηθούν. Αλλά μετά από λίγο έγινε ξεκάθαρο πως αυτή η στρατηγική ήταν ανεπαρκής επειδή δεν μπόρεσε να κάνει την οικιακή εργασία να εξαφανιστεί σε μαζική κλίμακα.

Το φεμινιστικό κίνημα είχε το σπουδαίο προτέρημα να δώσει στις γυναίκες ολική διαπραγματευτική ισχύ σε κοινωνικό επίπεδο. Ωστόσο, όπως προβλέψαμε, το πρόβλημα της οικιακής εργασίας δεν εξαφανίστηκε από την πολιτική ατζέντα των γυναικών. Δυστυχώς, μια αντανάκλαση της αποτυχίας αυτής της στρατηγικής δεν έχει γίνει ακόμα. Νέες γενιές γυναικών χρειάζεται να μάθουν από αυτό το πολιτικό λάθος και να καταλάβουν πως η οικιακή εργασία, στις υλικές και άυλες πτυχές της, πρέπει να αναγνωριστεί κοινωνικά ως παραγωγική εργασία.

Διαδήλωση Πρωτομαγιάς στην Νάπολη. Το πανό γράφει:

“Φεμινιστική συλλογικότητα Νάπολης για μισθό της οικιακής εργασίας”

Οι δύο πρώτες διαδηλώτριες από τα αριστερά είναι η Mariarosa Dalla Costa κι η Leopoldina Fortunati

*Αρχικό κείμενο από την Leopoldina Fortunati
Για την μετάφραση κι αναπαραγωγή, Χαχ, Νοέμβρης 2014*